

VÁRKONYI JUDIT
MŰFAJFENNTARTÓ ÖSZTÖN
Első alkalommal rendeztek kamarazenei szakmai fórumot¹

Lesták Bedő Eszter, Szefcsik Zsolt és G. Horváth László - fotó: Gálos Mihály Samu

G. Horváth László hegedűművész, az Anima Musicae Kamarazenekar művészeti vezetőjének kezdeményezésére, további öt kiemelkedő együttes részvételével zajlott 2025. június 19-én az először megrendezett kamarazenekari szakmai fórum, amelyen a vonós formációk jövőjéről folytattak eszmecserét.

A fórum létrejöttét az Anima Musicae Kamarazenekar állami támogatásának nagyarányú csökkenése indukálta, melynek következményeképp április 1-jével meg kellett szüntetni a zenekari tagok állását, a találkozó célkitűzése a közös gondolkodás és az összefogás alapjainak megteremtése volt.

Az idén tizenöt éves, Junior Prima díjas együttes meghívását nagy múltú formációk fogadták el: a Liszt Ferenc Kamarazenekart Hornyák Balázs művészeti vezető, a Budapesti Vonósokat Pilz János koncertmester, a Mendelssohn Kamarazenekart Kovács Péter hegedűművész, művészeti vezető és Kárász András csellóművész mint művészeti vezetői asszisztens, az Erkel Ferenc Kamarazenekart Lesták Bedő Eszter koncertmester, az Erdődy Kamarazenekart Szefcsik Zsolt koncertmester képviselte, az eseményen Zsoldos Dávid, a Papageno alapítója és vezetője, a Magyar Zenei Tanács elnöke vállalta a moderátori szerepet.

¹ Papageno 2025. VI. 20.

A fórum első felében a résztvevők beszámoltak a több évtizedes múlttal rendelkező együtteseik nemzetközi szintű és hazai eredményeiről, megemlékezve két hegedűművészről, Sándor Frigyesről és Rolla Jánosról, akik meghatározó szerepet töltek be a hazai vonós kamarazenekari hagyományok alakításában. Valamennyi megszólaló kiemelte a műhelymunka megőrzése és a profilt adó, egyedi repertoárválasztás jelentőségét, Hornyák Balázs felhívta a figyelmet arra, hogy a hangzást adaptálni kell a nemzetközi piaci igényekhez, a promóterek számára nem elég az a repertoár, ami minden kamarazenekar sajátja.

Lesták Bedő Eszter hangsúlyozta, hogy az idén 40 éves Erkel Ferenc Kamarazenekar sosem kapott állami támogatást, a rendszerváltással csökkentek a felkérések és az akkor még fiatal együttes nem tudta értelmezni a piaci versenyt. 2019-ben Biatorbágy városi zenekara lettek, és bár az önkormányzati támogatás azóta apadt, az együttes a helyi szintű kulturális szerepvállalást nagyon komolyan veszi, a továbblépéshez ugyanakkor égető szükség volna a mecenatúra bekapcsolódására.

Szefcsik Zsolt az Erdődy Kamarazenekarról elmondta, hogy ugyancsak élveztek önkormányzati támogatást, kilenc éven át Ferencváros kamarazenekaraként működtek, az utóbbi időszak azonban túlmutat a lokális célokon – az elmúlt években az ország szinte valamennyi kastélyát bejárták és ezzel nemcsak a maguk számára nyitottak új perspektívát.

Pilz János, Kováts Péter és Kárász András – fotó: Gálos Mihály Samu

Az ugyancsak negyvenéves veszprémi Mendelssohn Kamarazenekar képviselőjében Kováts Péter általánosabb problémákat fogalmazott meg abból

kiindulva, hogy az ifjúságnevelés terén van ugyan elköteleződése a zenekarnak, de sajnos a költségek okán az utaztatás mára elmarad. „Egy közösség vezetőjeként – folytatta – nagy felelősség a művészek egzisztenciájáról gondoskodni és hosszú távú perspektívát kínálni. Nem a feltételek tartják egyben évtizedek óta ezeket az együtteseket, rögzös az út és napi megélhetési problémák már akadnak, de biztos, hogy lesznek.” A veszprémi lokáció ugyanakkor szerencsés, tette hozzá, a kulturális élet pezsgő, a hatvanezres városban a bérleti koncerteket ismételni kell az ötszáz fős teremben és a város erejéhez mérten támogatja a zenekar munkáját. Az állami támogatás hiányzik, hangsúlyozta. A jelenlegi nagyságrend egy-két projektre elég, de nem biztosítja a kerek büdzsé rendelkezésre állását, ráadásul Budapesten nyolc zenekar teljesíti, amit a Mendelssohn helyi szinten visz. Minőségi munkát csak képzett, elhivatott muzsikuskok nyújtanak – számukra pedig vonzóvá kell tenni a lehetőséget, hogy ne a fővárost válasszák vagy ne menjenek külföldre. A Veszprémi Kamarazenekari Fesztiválra a múltban félhivatásos szimfonikus zenekarok is érkeztek különféle vidéki városokból, minden évben új művek születtek erre az alkalomra és mindet rögzítette a Magyar Rádió, mára mindez megszűnt. „Ha finanszírozási igényt szeretnénk megfogalmazni, akkor értéket kell kínálni érte” – zárta a gondolatsort és a zenekarok közötti összefogásra hívta a résztvevőket.

Pilz János kiváló, megvitatásra érdemes kezdeményezésnek gondolja az összefogást. „2012-ben lettem a Budapesti Vonósok koncertmestere. Akkor azt mesélték a régiek, hogy húsz évvel korábban ez volt a főállásuk és ragyogóan megéltek belőle. Ma sokan játszanak már más zenekarban és tanítanak zenei intézményekben, elképzelhetetlen, hogy csak a kamarazenekari keresetükből megéljenek. Az együttes négy évvel ezelőtti állami támogatáshoz képest ma kevesebb mint a fele érkezik, a tagoknak kifizetett pénzek kevesebbet érnek és kevesebbről indulnak. Sajnos ma már nem csak zenei szakmai kérdésekről kell egyeztetni, hanem arról is, hogy hogyan valósul meg egy koncert úgy, hogy a zenekar ne fizessen rá. Kérdéses, hogy mennyire biztosított a fennmaradás – többféle forgatókönyv van, a mecénások bekapcsolódása mindenesetre szükséges” – fogalmazott.

A szakmai fórum résztvevői – fotó: Gálos Mihály Samu

G. Horváth László megszólalása zárta a fórumot. Kiemelte: a kamarazenekari szegmens végveszélyben van. „Örömteli hír, hogy a Liszt Ferenc Kamarazenekar az állami támogatásnak köszönhetően öt évre biztonságba került, a többi jelenlévő kiemelt zenekar számára azonban homályos a biztonságos jövőkép – egyelőre az látszik, hogy ha ez a tendencia folytatódik, akkor a zenekarok megszűnése forog kockán, és a kiindulópont anyagi természetű. Az előadóművészeti törvény által meghatározott rendszerben a kamarazenekaroknak egy évben 50 koncertet és tizenötezer fizető nézőt kell felmutatniuk – emelte ki –, miközben 5-6 produkcióra elegendő állami támogatásban részesülünk” – tette hozzá. A szegmens jövőjének rendezését a kamarazenekarok közös érdekképviselőjében és az állami támogatás kategóriák szerinti újrafelosztásában látja. Zárszóként megfogalmazta, hogy a mai világban a kultúra alulértékelt, ezen belül a zenészlét önmagában is kihívás. A kamarazenekari út nem populáris, a vonós négyes hagyománya lényegében eltűnt – egy-két év múlva a tradicionális kamarazenekari hagyomány eltűnése lehet következő. „Egymást segítve, új és kreatív gondolatokkal, ötletekkel, koncertprogramok megvalósításával vagy konkrétan feladatoknak a kitalálásával sikerülhet megtartani a sok évtizede épülő minőséget.”

A kiemelt médiaérdeklődéssel kísért eseményen számos jelentős művész is részt vett érdeklődőként, többek közt Botvay Károly csellóművész, a Budapesti Vonósok alapítója, Dukay Barnabás zeneszerző, és Dobszay-Meskó Ilona zeneszerző-karmester, aki a zeneszerzőkkel való együttműködésre tett javaslatokat.